

DOMOVINA

Štev. 35.

V Ljubljani, 29. avgusta 1919.

Leto II.

Kaj je danes najbolj nujno?

(Glas z dežele.)

Povodom razsula avstro - ogrske monarhije so bile vse politične stranke v principu za to, da se veleposestva, cerkvena in nadarbinska posestva razdele med poljedelce, ki nimajo nič ali pa imajo premalo lastne zemlje. Z nekakim zadoščenjem so pričakovali ti sloji, da se po prenehanju trpljenja v minuli grozni vojski popravijo stoletne krivice in se dá zemlja, katero so si v teku stoletij krivično prilastili razni plemenitaši, samostani, cerkve in župnišča, kakor tudi drugi veleposestniki onim, ki bi jo skrbno obdelovali, se ž njo primerno preživljali in povzdignili njeno rodovitnost ter s tem pripomogli do večjega splošnega blagostanja. Na raznih shodih se je to obljubljalo ljudem in ko je končno sam prestolonaslednik - regent to v svojem tozadevnemu pismu svečano obljubil, je izginil glede izpolnitve in rešitve tega vprašanja vsak dvom. To pa seveda ni po volji raznim mogotcem, ki sedaj rujejo in groze z vsemi mogočimi in nemogočimi represalijami, ako vlada izpolni svojo slovesno dano obljubo. Najglasnejša je v tem oziru duhovščina, ki je začela prirejati shode, na katerih z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi pod pretvezo kmečkih zvez vabi ljudi v svoj tabor, kjer naj bi jim nevedneži pomagali do tega, da se samostanska, cerkvena in nadarbinska posestva izločijo iz razdelitve, da jih potem še nadalje lahko oddajajo v najem ali jih pa sami v razne špekulativne namene slabše obdelujejo. Komur so v tem oziru razmere dobro in temeljito poznane, ta vé, da v najem oddana zemlja največkrat niti polovice tega ne donaša, kakor ona, ki jo obdeluje kmet - lastnik. In koliko kvalitativno najboljše zemlje je še v rokah raznih veleposestnikov, samostanov, cerkvá in župnišč! Škodljivosti teh razmer za državo samo in njeno prebivalstvo objektivnemu človeku ni treba dokazovati. Opravičeno se torej ljudje vprašujejo: Kje je sedaj tolikokrat slovesno obljubljena agrarna reforma?! Ali naj se zopet v še večji meri pojavijo znaki boljše vizma? Ako hoče vlada imeti kako veljavo in ugled med svojimi državljani, mora energično in brez ozira na maloštevilne, a toliko glasnejše kričache kapitaliste in fevdalce izvesti svoje slovesno dane obljube, ako hoče biti res demokratična vlada, in ne, kakor je bilo pod bivšo avstrijsko vlado, sluga raznih prelatov, aristokratov, verižnikov-pijavk, tovarnarjev in političnih kričachev.

Druga, momentano še hujša nadloga, ki tare posebno manj imovite in ubožne državljane, je grozna draginja oblačilnega blaga in obuvala, odnosno usnja. To je danes skoro najhujše zlo in pomoč od strani vlade je danes v tem oziru nujno in neobhodno potrebna. Vlada mora poskrbeti, ako ni v državi dovolj zaloge, za cenen uvoz iz inozemstva in skrbeti za to, da se pri prodaji tega blaga razni verižniki popolnoma izključijo, sicer bo imelo od tozadevne akcije korist samo nekaj usiljivih verižnikov. S primernimi odločnimi sredstvi naj se poskrbi, da pride obleka in obutev,

odnosno usnje v roke potrebnim državljanom in sicer sorazmerno, ne pa, da bi se s tem zopet delale kaké verižne kupčije. Do zime ni ni več daleč, prebivalstvo pa deloma nago in boso. Treba je torej energičnih, uspešnih in takojšnjih tozadevnih odredb, sicer bode zadeva postala usodna.

Tretje vprašanje, katero zahteva takojšnje rešitev, je: valuta. Med ljudstvom se več daleč, prebivalstvo pa je deloma nago in več daleč, prebivalstvo pa je deloma nago in bankovcev madžarskega in nemško - avstrijskega izvora. Na ta način je z vsakim dnem v državi več tega ničvrednega papirja in smo vsled tega vsak dan bližje finančnemu polomu. Upati je, da bode ta zadeva, če tudi je že precej pozno, v bližnjem času rešena, vendar naj gleda vlada na to in sicer strogo, da pri tem ne bodo preveč prizadeti državljani nižjih slojev. Odredi naj se prisilna oddaja delnega premoženja kapitalistov - milijonarjev, v prvi vrsti onih, ki so si med vojno z raznimi verižnimi kupčijami in špekulacijami nagromadili milijonska premoženja.

Četrta važna naloga državne oblasti je, da energično onemogoči spletke in hujskanja raznih protisrbskih elementov, kateri z vsemi sredstvi delajo na to, da bi Jugoslavija razpadla, ako ne v posamezne brezmočne pokrajine, pa vsaj pod Habsburžane ali celo pod Italijo. Ni sicer mnogo takih ljudi, so pa zato ti bolj agilni in so zasejali že grozno veliko pogubnih nazorov. Imenovani se rekrutirajo ponajveč iz šušteršičijanske duhovščine in njenih privržencev, nekdanjih koritarjev. Čakajo samo ugodne prilike, da bi mogli udeležiti svoje samopašne, občeškodljive načrte. Nekateri izmed njih so toli predrzni, da svojih načrtov niti več ne prikrivajo in očitno o njih govoré. Seveda bi se moralo v tem oziru postopati samo proti razsodnim zapeljivcem, ne pa proti zapeljanim priprostim ljudem. Zapeljivce, katerim se hujskanje brezdvomno dokaže, naj se iz njihove okolice odstrani in se jih spravi na varno mesto, zapeljane pa primerno pouči.

Končno bi morala vlada poskrbeti za to, da bi se volitve mogle izvršiti res brez vsakega pritiska in to posebno od strani duhovščine. Tudi slednjim bi nikdo ne odrekal enakih državljskih pravic, toda način, kako jih vporabljajo, presega vse meje. Začeli so prirejati shode, na katerih navidezno stvarno razpravljajo, med tem, ko posebno mladino vabijo na razne sestanke in v društva in jih tam uče stvari, katere mladini najbolj prija in to brez ozira na moralo. Ljudstvo se nad tem sicer zgraža, ne more si pa v tem oziru pomagati, ker se boji domačih preprirov in zamere pri duhovščini.

Slednja ima jasno in določno načrtano pot, po kateri skuša z vso doslednostjo priti do svojega cilja: združitve cerkvene in politične strahovlade in ker za to v Srbiji niso ugodna tla, ločitev od Srbije. Vse, sicer zelo majhno navdušenje za zedinjeno Jugoslavijo, je le pesek v oči idealno mislečim ljudem, da se jih s tem uspava.

To so vprašanja, katerih rešitev je nujna in z ozirom na državne koristi neodložljiva,

za katerih rešitev je predvsem poklicana sedanja demokratska vlada, ako hoče biti dosledna in zvesta svojim načelom. Zato naj z vso odločnostjo čimprej to izvede, državljani bodo potem znali ceniti zasluge take vlade in vse grožnje raznih egoističnih pijavk se bodo izkazale kot onemogle, obupne, plehasto - grmeče proti reformam, katere zahteva — duh časa, kateremu se mora vse pokoriti, kakor se mu je morala pokoriti tudi svetovna vojna in njeni provzročitelji — samosilniki.

Da se pa piscu tega članka ne bodo podtikali kakí sebični nameni, bodi povedano, da je pisal te vrstice manjši kmečki posestnik, kateri je absolviral enorazredno ljudsko šolo in kateremu so razmere na deželi med priprostim ljudstvom dobro poznane. Vkljub svoji majenkosti in izobrazbi pa vendar dobro pozna razmere in to, posebno pa skrb za proevit in razvoj tolikanj zaželjene Jugoslavije, ga je napolnilo, da je spisal predstoječ članek.*

Krčjan.

* Slovenci smo pač lahko ponosni, da imamo med našimi preprostimi oratarji tako brihtne politike — samouke. Uredništvo toplo pozdravlja novega sodelavca ter ga prosi, naj se čestokrat oglasi s svojimi zdravimi nazori in nasveti. Sploh vabimo vse rodoljube - demokrate, ki žele srečo narodu in združenju domovini, naj pristopajo v naš delokrog.

Zveza narodov in podonavska konfederacija.

To sta dva velika politično - gospodarska načrta, ki se že borita in se bodeta še borila za prvenstvo v prerojeni Evropi, v preosnovanem svetovnem položaju sploh.

Zveza narodov je v prvi vrsti Wilsonov ideal. Taka zveza naj bi se sklenila med vsemj dobrohotečimi narodi za gospodarski in kulturni napredek in za preprečenje vsake nove vojske sploh.

Ta načela so gotovo lepa in plemenita, toda drugo vprašanje je, ali jih je sploh mogoče dejansko izvršiti. Zveza narodov, kakor si jo mislijo in želijo antantne vlade, bi bila nova politično - gospodarska nesreča.

Nobena vojna se ni začela iz razposajenosti ali za kratek čas. Tudi minula svetovna vojna je bil pravzaprav gospodarski boj treh svetov: anglosaškega, romanskega in slovanškega sveta proti germanskemu. V tem boju je podleglo germanstvo. Nemško pleme je gospodarsko in politično popolnoma ponižano. Toda vprašamo: ali za vedno? Zveza narodov, iz katere pa bi bili Nemci zaenkrat izključeni, bi naj bil ščit proti Nemcem in njihovi novi moči. Zveza narodov bi imela namen, da se Evropa zopet pomiri in se ublažijo ljudske strasti, da prenehajo narodnostne in verske mržnje, da bodo vsi narodi bratje v gospodarskem in kulturnem napredovanju.

Ali more doseči te cilje zveza narodov, ako izključi cela plemena? Svet potrebuje resnice, pravičnosti in enakopravnosti, kjer bodo za vse enake pravice in enake dolžnosti. V ta namen pa je potreben v prvi vrsti

pravičen mirovni dogovor. Treba je najprej dati vsakemu narodu, kar je njegovega, da vsak narod sam odločuje o svoji usodji in bodočnosti. Ako nam Slovencem odtrgajo dele našega narodnega telesa, kako nas morejo potem vabiti v zvezo narodov, kjer bi naj molče prenašali storjene krivice, ne da bi smeli ogroziti svetovno ravnovesje, svetovni mir? V to se lahko zavežejo antantne države, ki ničesar ne izgube, temveč še pridobijo na ozemlju.

Vrhovni svet naj najprej skrbi, da postanejo narodi res svobodni, da se na podlagi medsebojnega spoštovanja in človečnosti sporazumejo, da si sami uredijo svoje gospodarske in politične smernice, potem pa posebne zveze narodov sploh ni treba. Politična velikodušnost in enakopravnost, gospodarska svoboda povsod, to so zakoni narave, ki jamčijo za mir in napredek sveta.

Kaj pa namerava podonavska konfederacija (zveza)? Ta načrt namerava napraviti gospodarsko zvezo med Jugoslavijo, Madžarsko in Avstrijo. Pravo ozadje tem načrtom se je že pokazalo na Madžarskem v tem, da se je pojavil na pozornici Habsburžan Jožef kot diktator Madžarske. To se je izkualo v Parizu. Tudi na Dunaju je opaziti sumljive poskuse, kako bi se naj podonavske narodnosti ogrele za bivše avstrijske Habsburgovce, kako bi se naj v Avstriji postavil na čelo političnemu gibanju kateri drugi habsburški nadvojvoda, a pozneje bi si mesto izmenjala z madžarskim diktatorjem, ali pa bi se vrnil — Karel.

Naši in čehoslovaški državniki so brž spregledali pretečo nevarnost ter odločno ngovarjali pariškimi spletkam. Na Dunaju pa še molčijo, kar potrjuje naš sum, da delajo dogovorno.

Ti nevarni pojavi za našo mlado svobodo pa nam naj bodo glasni klic, da stojimo na straži v popolni slogi. Italijanji gospodarijo samovoljno z našim Primorjem, Romuni nam trgajo najrodovitejše dele Banata, Madžari rogovilijo in spletkarijo na naših mejah, Nemci nam ropajo naše severne pokrajine, črnogorski Nikita seje razdor v Črni gorji, Dalmaciji in Hercegovini, a Antanta se igra z nami kakor mačka z miško. Ne poslušajmo vabljivih glasov iz Pariza, zahtevajmo le naše pravo, a doma čujmo vsi, ne glede na strankine razlike. Sovražnik je pred durmi!

Prekmurska slovenščina.

Sedaj, ko smo po več kot tisoč letih ločitve dobili vendar nazaj v skupno domovino naše krvne brate izpod madžarske sužnosti, nas mora v prvi vrsti zanimati njihov jezik in duševna sposobnost za napredek in kulturo. Bodo li nam mogli slediti na poti izobrazbe? Ali nas bodo sploh mogli kedaj dohiteti?

Ne prikrivajmo si, da bo treba v ta namen mnogo truda, mnogo potrpljenja in prave bratske ljubezni. Naši novi državljani so v narodnem in kulturnem oziru podobni nesrečniku, ki je bil leta in leta zaprt v temni in ozki podzemski ječi. Sedaj se mu morajo najprej oči navaditi na dnevno svetlobo. Pa tudi hoditi se je odvadil. Svojo hojo bomo torej morali uravnati tako, da nam bodo mogli slediti z otroškimi koraki.

Vedeti je treba, da imamo del Prekmurja že na Štajerskem, namreč vasi: Potrna, Dedojnci, Žetinci, Zankovci in Slov. Gorjca, ki so zadi za Radgono proti nekdanji ogrski meji. Pri prebivalcih teh vasic duševni zaostanek še ni tako znoten. Bili so v neprestanih stikih z nami, imeli so v Radgoni redne slovenske verske vaje, a tudi nekateri radgonski duhovniki so se lepo brigali za njih izobrazbo. Naročenj so bili vsaj na Mohorjeve knjige, tako da se je skoraj v vsaki hiši našla slovenska knjiga. Šole v Radgoni pa so bile seve nemške. O teh Slovencih pa tu ne mislimo govoriti. V mislih imamo le dosežanje ogrske Slovence, ki se sami imenujejo »Slo-

Dr. Avg. Reisman:

Naše ljudsko-izobraževalno delo.

(Govor na zboru zaupnikov JDS. v Celju, dne 27. julija 1919.)

Zdi se mi, da sem prevzel skoro najvažnejši referat za današnje zborovanje. Kajti ne samo za politično delovanje, ampak za celo narodno življenje je najvažnejši in najpotrebnejši temelj izobrazba. Vsak politični in kulturni delavec se tega zaveda, vsaka politična stranka si je svesta, da bo le tedaj obvladala bojno polje, če bodo njeni pristaši zadostno poučeni o njenih smotrih; to pa je le tedaj mogoče, če so vsi člani stranke primerno izobraženi. In tako vidite na programu vseh političnih zborovanj tudi referate o ljudski prosveti.

Ni torej težko o tem tolikokrat premletem predmetu govoriti; težje je, povedati danes v kratkem to, kar je najvažnejše v danem trenutku storiti in obenem navesti tudi one praktične možnosti, ki bi nas privedle najhitreje do zaželjenega cilja.

Naša ljudska izobrazba, ki je bila kratko pred vojno še na vrhuncu in nam obetala resnično krasne sadove, leži danes na tleh. Če izvzamemo gospodarsko stran, nas ni petletna vojna nikjer tako usodno zadela, kot ravnno na prosvetnem polju, kjer nam je prav vse udušila. Čez noč je moralo prenehati nebroj časopisov, ostali so morali pisati tako, da smo jih čitali z gnusom in moralnim ogorčenjem; knjige so jenjale izhajati. Slovensko Matico so nam zaplenili, Mohorska družba nam je delala s svojimi avstrijskimi solzami sramoto. Najboljše učitelje so nam vpokljicali, ostalo učiteljstvo so vpregli v vozove, ki so pobirali stari papir, cumje in koprive; po šolskih sobah pa se je razpredala pajčevina in bajoneti. Knjižnice so se zatvorile, tudi kulturna društva so zaspala, da celo petje je umolknilo po naših selih.

Naša mladina je rastla brez učiteljev in brez očetov. In to je tista naša najhujša rana in vrzel, kateri bo morala ljud. prosveta posvetiti največ pažnje, da nam ne bodo v početku 20. stoletja vzrastli novi analfabeti. In s temj kratkimi, negativnimi dejstvi sem skoraj označil ves naš program v narodno-prosvetnem delu za bližnjo bodočnost.

veni«, a ponekod na Štajerskem pa jim pravijo Bohehneci. Ogrski Slovenci dosedaj niso poznali našega književnega jezika — razun redkih izjem med redkimi izbraženci — govorijo le svoje narečje, ki jim je služilo tudi za književni jezik v njihovi nabožni literaturi. Iz šol je bila materinščina popolnoma izključena ali pa se je rabilo le narečje za pomoč v početnem šolskem pouku. Madžarski učitelji in duhovniki pa so skrbeli, da so tudi v njihovo domačo govorico zasejali čimveč madžarskih spakedrank.

Za vzgled hočem navesti, da je prvi pisatelj ogrskih Slovencev, Kuzmič Števan, pisal pred več ko 200 letj čistejšo slovenščino, kakor pa so jo pisali naši istodobni pisatelji.

Kuzmič Števan, je živel v dobi 1600 do 1700 ter je bil protestantski pridigar v Šurdu (šomodska županija). Dasi je dokazano, da Kuzmič sploh ni poznal slovenskih knjig, da za Dalmatinovo sv. pismo niti vedel ni, vendar je jezik v njegovi knjigi »Novi zakon, zdaj skrivč z grčkoga na stari slovenski jezik obrnien«, dosta čist in še danes lahko razumljiv. Prekmursko slovenščino so tudi poznejši ododni pisatelji imenovali »stari slovenski jezik«, ker so vporabljali le nepopačeno domače narečje, ki se lahko imenuje prvotna govorica panonskih Slovencev. Za zgled navajam iz njegove knjige »apostolsko dejanje« 27.—30.:

»Gda bi pa štirinajstega noč bila, kak smo se semo tamo nosili na Adrianskem morji:

Pomagajmo predvsem mladini in to z reorganizacijo, vsestransko podporo ljudske šole. Naš otrok naj nikdar ne zamudi po nepotrebnem niti ene ure v šoli, četudi vemo, da ga kmet težko pogreša doma. Misli je na bodočnost, ki bo prinesla hud boj za obstanek in v tem boju bo obstal le oni, ki bo imel poleg pridne roke tudi razvit razum.

Mi hočemo, da iz naših šol predvsem izgine avstrijski duh in zaveje v njih duh našega narodnega, državnega življenja. Zadrževamo pa zato tudi od države, da zagotovi učiteljstvu dostojno ekstenso in primerno izobrazbo, ki bo odgovarjala kulturnemu duhu časa in naroda.

Mi hočemo, da bo učitelj v svoji šolski sobi, kot tudi izven nje, neodvisen, kakor sodnik v svojem talarju. Potem bodo učenci že ob izstopu iz šole iz lastnega nagiba segali po časopisih in knjigah in bodo dostopni kulturnemu in gospodarskemu poduku.

Naš narod se je v vojnih letih tekom petletnega molčanja naučil tudi misliti in bo menda kmalu na vse grlo gotovim ljudem v Ljubljani glasno povedal, kakšno šolstvo hoče imeti po svoji narodni preroditvi.

Naše šolstvo mora biti slovensko, narodno, demokratično, socialno in pravno. Šola naj nas uči delati!

Potem bo lahek prehod k delu nadaljne ljudske izobrazbe. Želel bi predvsem, da naše kmetsko ljudstvo končno izprevidi, da mu je treba stalno poleg dela na polju, tudi duševnega, izobraževalnega dela, ker mu bo to čisto tudi pri gospodarstvu več koristilo kot pa če od jutra do večera gara, a se ne zmeni za to, kaj se godi okrog njega po svetu.

V nobeni hiši torej naj ne manjka dober časopis. Ni dovolj, da se vpišete v kako društvo, kjer so časopisi, tudi doma moramo čitati, da se lahko cela družina pomeni o dogodkih, ki nam jih sporočajo časopisi. Velik skok v ljudski prosveti je napravila država s tem, da je dovolila kolportažo časopisov in naši ljudje naj bi gledali na to, da bi po nedeljah pred nobeno cerkvijo ne manjkali živahen prodajalec časnikov.

Treba pa je tujtam pogledati tudi knjigo, ki nam najbolj ublažuje misli in čustva; zato je zadnji čas, da zopet odpremo in drugod nanovo ustanovimo ljudske knjižnice, ki naj bodo zvesti tovariši odraščajoče mladine,

okoli poučijo so štimali ladjarje, ka se jim približa njkša (nekakšna) dežela. I pustili so olovnico i najšli so: ka je morje dvajseti klafetrov globoko bifo; i malo dale idouči pa so pustili olovnico i najšli so petnajst klafetrov. Boječi se pa, da bi se kak na kamena mejsta ne namerjli, z repa (konec ladje) štiri kotve vō (ven) vrgli želejouči, da bi den bjo.«

Kako malo se je od takrat do danes spremenilo njihovo narečje, vidimo iz pisave »Novin«. Vsa književnost prekmurskih Slovencev je sestojala do najnovejših časov le v nabožnem tisku, t. j. v molitvenikih, katekizmih, sv. pismu i. dr. Šele leta 1913. je začel črensovski (Črenšovci) na nasprotni strani Ljutomeri) župnik Klekl Jožef izdajati prvi časopis »Novine«, ki pa se tudi ni smel pečati s politiko. Za uvodnik je prinašal evangelij in pridigo za prihodnjo nedeljo. Isti pisatelj je izdajal dotlej nabožni mesečnik »Nevtepeno poprijetje Device Marije« (Brezmadežno spočetje) ter istotako nabožen koledar.

Za primer torej, kako malo se je spremenilo narečje ogrskih Slovencev od Kuzmiča do »Novin«, posnamimo iz »Novin« leta 1913. odstavek »božičnih spominov«:

»Tak so moji dnevi tekli, vsikdar ranogori stanoti, jaj, da to žmetno (hudo) bilo, irde črevlje na noge vlačiti, ešče hujše, ka mo (bom) pa v šolo neso za obed, tu pa ešče dostokrat na joč i bitje prišlo. Matj so mi lepo pravili: »Moje dete, že bodejo pogače, ne de (bo) dugo sveti den. Obečavanje tudi kaj va-

kot tudi zrelih mož in žen. Človek ne živi samo od dela in jaz bi kot kmečki sin, ki sem predobro videl, koliko in kako nečloveško so naši ljudje tekom vojnih let po deželj trpeli, iz dna duše zaklical vsem tem trpečim bratom in sestrām: vsaj nedeljo posvetite samemu sebi! Bodisi, da čitate časopise, dobro knjigo, alj da greste v naša društva, ki naj zopet prično s pevskimi zbori, ljudskimi igrami in telovadbo pri Sokolih. Inteligenca pa naj se že sedaj pripravlja, da bo šla na jesen in zimo med ljudstvo s času primernimi predavanji in tako pripravila tla najvišji organizaciji ljudske izobrazbe, to je **ljudske univerze**, katero nam bo menda kmalu upeljalo novo jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani.

Prj tem bi rad povdaril veliko napako, ki jo naš naprednj živelj vršj kot strankar. Če smo se že enkrat odločili za vstop v kako politično stranko, moramo napram njej tudi vestno vršiti svoje strankarske dolžnosti, to je delati vse, s čemur moremo stranki koristiti, da doseže moč in s tem uveljavi naš politični, gošpodarski, socijalni in kulturni program. Tega si vsi želimo, to je cilj vsega našega stremjenja. Zato se mi ne zdj umešno, da se našj kulturni delavci tako dosledno vdinjijo v brezbarvna, slogaška društva, na primer v Čitalnice, kjer imajo potem vezane roke, ker v društvu slučajno tudi kak član nasprotne politične stranke, a v društvu ne dela družega, kot da plača borno članarjno, in s tem že doseže, da društvo nima nikake »barve«, torej je tam samo za kontrolo in našj ljudje s tem svojim nesebičnim delom napravljajo često celo reklamo za druge stranke.

Nočem s tem seve nikakor grajati ne-strankarskega dela v splošnem. Toda vprašal bi vas samo: ali delajo tako tudi pristajši katerekolj druge stranke? Mislim pa, da bi bilo v dobro naše stranke in narodne stvari, če sklenemo odslej prenestj malo več našega kulturnega delovanja v naše politične organizacije in tako izvršujemo svoj organizacijski red, ki nalaga delokrogu krajevnih organizacij med drugim tudi ustanavljati bralna društva in ljudske knjižnice, razširjati strankino časopisje ter politični in izobraževalni tisk sploh.

Začnjmo torej polno živeti to novo življenje, po katerem smo tako dolgo hrepeneli in si od njega toliko obetali.

Zdi se mi, da mnogokje sedaj ne delajo več, češ saj zdaj smo svoji, kot bi doslej delali v prid svoje bodočnosti samo zato, ker nismo smelj delati in nam je za vsakim korakom stal avstrijski žandarm in policijski komisar. Od vsepovsod prihajajo pritožbe o mrtvilu zlasti inteligenčnih krogov. Posledica tega pa je zopet, da se morajo nekateri ubijati do izčrpanosti.

Zato končam s kljcem na te mrtve duše: **Vstanite**, odprite oči, da vidite, kako žarko sije jugoslovansko solnce na našo razdrapano kulturno njivo in bi tako rado dvigalo brstenje naših semen iz tolj plodne slovenske zemlje! Iz naroda za narod!

Dopisi.

Iz Trebelnega. Mislili smo, da bo de naš kaplan si vzel zadnje nauke »Domovine« k srcu, a vidimo, da pri njem res ne pomaga nobeno mazilo. Naj le skače in izprašuje po dopisniku, saj je revežu prišla na misel še ženska, ki oltarje obližuje. Da se bo nekoliko potolažil, bomo pridjali še nekaj, kar gotovo še njej ne bo znano, potem pa naj le spet kriči v cerkvi, da se ga obrekuje in da bo vsak pogubljen, ki bere o njem resnico. Pohvalil se je tudi, da je z majhnim trudom spravil že štiri »Domovine« iz fare in da ne bo miroval preje, dokler ne zatre zadnje. Saj so še druge pošte kje, ker na našo se res ne moremo zanesti, ker je v rokah nemškutarske poštarice in komisijonarjeve žene, ki je moža učila, da je dosti, če pusti kmetom malo fižola in solate. Ta že tudi dovoli, da nosi mož naše »Domovine« hitro v farovž prebirat, ker so tako revni, da si je sami ne morejo naročiti. Čudno, da se sme na pošti kaj takega delati. No pa pri nas je tako, kakor nikjer, ker opravlja pošto, kdor pač ima pri hiši čas, posebno ko se gospa kaj radi vozijo v Ljubljano se zabavati za kronce, ki jih pri revnih poštnih selih profitirajo. Prosimo torej, ali ni nobene pomoči za take razmere na pošti in proti takemu zagrizenemu sovražniku resnicoljubne »Domovine«? Mi bi se ne brigali zanj, kako je prišel na Svečnico šele zjutraj iz Lakence domov ter pozabil na darovanje; kako gliha celo pri odvezah in kako si je zlomil in s pomočjo brumnih družbenic zopet zlizal nogo ter druge nerodnosti. (Poskrbeli bomo, da se doseže red. Čeravno

smo že zadnjič naglašali, naj se dopisniki izogibljejo osebnosti, vendar sprejmemo ta dopis, ker se nam zdi graja upravičena. Ker je ta kaplan že dve nedelji izlival v cerkvi žolč čez »Domovino« in naročnike, ne zasluži prizanašanja. Opomba uredništva.) Po naših mislih se dobrim duhovnikom »Domovine« ni treba tako hati, a nekaterim pa malo grenke soli prav nič ne škoduje, posebno ne takemu, ki za odvezo gliha, da se le obljudi voliti po njegovem in da odvezo pridrži, ako katera petična ženica še pred smrtjo ne izroči tisoče za cerkev ali pa če noče v njegovo Družbo vstopiti. No pa v Lakencu mora biti tudi lušno tako, da je na Svečnico prišel še le zjutraj domov in v cerkvi pozabil na ofer. Tudi, ko si je nogo zlomil, so govorili žleht' ljudje, da so mu nosile družbenice prato in druge priboljške ter mu nogo tehtale, kar se je še bratom zdelo smešno, no morda so mu jo pa res zlizale, da je bil tako hitro zdrav. Nas bi to nič ne brigalo, da bi le pustil pri miru nas in »Domovino«. Znamo mu vrniti z »Domoljubom«, ki je začel res nekaj prečudno pisati o »Jugoslaviji« čeprav nam ga na vse načine vsiljuje. Saj rad nas tako nima, kaj bi se ozirali nanj. Z našimi otroci je surov, z bolniki neotesan, z nami nič odkritosrčen. Praške pri »španski« nam je nosil, kakor je sam rekel, zato, da bi dobil več vinske bire in ko je bilo v neki hiši več mrličev, je rekel, naj vendar to žvardo ven spravijo. Njega brigajo le živi ljudje, da jih suka, kakor se mu poljubi. Tako je začel zdaj sam in komisijonar hoditi še celo na dom k »hujskačem«, ki so bili pred tednom, ko je mislil, da bodo zaprti, vse drugo, samo ljudje ne. Saj je rekel, da imajo celo puške za farje pobiti. Ker pa sodnija jim ni mogla dokazati boljše vizma in najmanjše krivde, začel je hoditi okoli njih, kakor maček okoli vrele kaše. Naj le pazi, da se ne opeče. Tudi to ga nam ne priporoča, da je tak prijatelj z ljudmi, ki so nas odirali, na naše stroške bogateli, doma čepeli, ko smo mi trpeli, zato pa marsikaterega v fronto pošiljali. Tudi ko občinski tajnik se ne izkazuje preveč, saj se je ni bilo letos več kot ena. Potemtakem res ni treba odbornikov, če se brez njih lahko vse opravi. Če bi nas imel rad, bi prijel male trgovce, njegove najljubše prijatelje, da bi nam kaj obleke preskrbeli in ne odirali tako neusmiljeno, še celo pri petroleju. Ako bi si želeli pa kmetje potom zadruga sami poma-

la, vönj (zunaj) so me že pajdaške (tovarišice) zvali (kljcali) vö sam zbriso sen (zaspanec) iz mojijh očih, nöge — či včasi črevljij ne — so mi mehke gratale, pa sam z veseljem bežo za pajdašamj, tak ka (da) je turba rogatala (ropotala)«.

Da pa ne bi sumnjčili pisatelja in časnikarja, da si je morda vendar že izposodil kako besedo iz našega književnega jezika, navajam nagrobni napis, ki se je pred leti še čital na pokopališču v Portočj in ki ga je sestavil in napisal preprost seljak - domačin: »Počivaj sladko v ladnoj (hladnoj) zemlji brezi trüda, brezi skrbj do dneva, kda na sodbj bomo se pa videlj.«

Za boljše spoznavanje ne samo jezika, temveč tudi duše naših prekmurskih bratov ponatisnemo v nastopnem par pesmi iz zbirke »Narodne pesmi voorskih Slovincov«:

Prelepo ravno je pole . . .

Prelepo ravno je pole;
Po poli mi en fantič gre.
Al' on si poje tak lepo,
Kak da bi igrao na žveglo.

Marija ga je srečala,
Prelepo ga je pitala:
»Pa kaj si fantič tak veseo,
Ka si tak lepo pesem peo?«

»Al' kaj pa ne bi bio veseo;
Da sam pri svetoj meši bio
Pa tam sam vido Jezusa,
Marijo, svet' ga Jožefa.«

Pred njim je križ, za njim je križ,
Jezuš krvavi pot poti;
Pred njim so cvele, rožice,
Za njim so šle srotice.

• Sirotice zapuščene,
Od ljudi so zavržene,
Od Jezusa poljublene.

Ne bojte se, srotice,
Či ravno ste zavržene!
Vej bote prišle gor v nebo,
Ge je za vas pripravljeno.

Sunce gre za goro . . .

Sunce gre za goro;
Močno je žalostno,
Lejko je žalostno,
Ka de nad vojno šlo.

Fantič gre med vojsko,
Kre se ma sablco.
Saple biskečejo,
Fanti trepečejo.

Krugla že zabrnj,
Fantič na stran ležl.
Mar'ja gre kre nlega,
Gor büdi fantiča.

»Stani gor, fantič moj,
Pojdva za Jezušom!«
»Nemrem gor stanoti,
Mam kruglo pri srci.«

Lepa je lelija,
Roža Marijina.
Lepa je lelija,
Roža Marijina.

Sejaj žito no pšenico . . .

Sejaj žito no pšenico,
To je zimski krüh!
Sejaj žito no pšenico,
To je zimski krüh!

Moji bratci so sejali,
Samo jaz šče nej.

Jaz bom tüdi, jaz bom tüdi,
Naj me Bog žive.

V našoj vesi takša dekla,
Ka jo dobro vem.

• Ge jo srečam, tam njoj rečem:
»Micka, »dober den!«

»Kama si pa prstan djala,
Ka sam ti ga dao?«

»Pozlatari sam ga dala,
Ka ga pozlatil.«

»Pazi düšo, pazi srce,
Ka ga ne zgübiš!«

Zaročila miva sva se
Pred gospodom tam,
Čuvaj verno zaročenje
Jezus pravi sam.

gati, jih pa straši, da bodo prišli ob bajtice in grunte. Sedaj ga največ briga »Kmetška zveza«, pa jo je ustanovil z odborniki, ki niti zraven niso bili, a druge je dobil s tem, ker jim je pravil, da mislijo liberalci napraviti postavo za kmetške hlapce in dekletke, da bodo delali samo od 6.—18. ure. Če je pri takih toliko zvižaje in laži, komu naj še verjame mo. No, pa že danes vemo, da kar on začne, slabo napreduje, kakor delo za »Društveni dom«, če prav je dobil nekaj prav pametnih ljudi, da so mu zvozili tiste hlode na žago, a drugače pa tako zdihujejo, koliko imajo dela, ako rabi njih pomoč kakšen revež. Marsikateri kmet, pa je in hoče ostati suženj samo zato, ker se boji gospoda že od daleč in se mu noče zameriti. Tudi prav, kdor tako hoče, a mi takih ne bomo nikoli posnemali.

Zvesti naročniki »Domovinec«

Z Ježice. Grenak smeh mi sili na ustna, kadarkoli zazrem tebe, »Katol. društveni dom«, — vsak dan vernejši simbol umirajočega solca, — znabiti nekaj iz bojazni, največ pa iz upravičene zavisti, da ravno ti zbiraš in skrivaš pod svojo perot naše dične Orle, kateri edini se štejejo pionirjem posavske kulture. Vaša na pesku započeta kulturna misija, Orli, bo v najkrajšem času dokončala svoje ničvredno delo. Če vam je na tem, da ji podaljšate življenje, tedaj v vašem lastnem interesu ne iščite še nadalje nasprotij, preprirov in sporov pri osebah nasprotne prepričanja, ne hrepenite plamtečih src o njih razdoru, razpadu in uničenju! Brezkoristen trud! Ne mislite, če ste vi Orli, da mora biti s tem vsakdo, in da kdor ni z vami, da je potem vsak proti vam. Odprite torej oči, krenite s pota z napačnim ciljem, vrnite se na pravo pot, razsodnejši Orli, četudi jo razni Dobnikarji in Perkoti s svojimi nežnimi priveski mahajo še naprej, pripravljajte se na delo, ki vas čaka, skušajte se raje uživati v ono dobo, ko bo Posavski Sokol mogočno razmahnil svoja krila, razgalil svoje moči! Razni Dobnikarji bodo tedaj, čeprav so se opetovano izrazili: »Če se ustanovi Sokol na Posavju, sem jaz (I. D.) takoj zraven«, delali z vso vnemo na to, da se zažene med obe društvi, Orle in Sokole, jabolko prepira, začelo se bo zopet s potrojeno močjo ono temno pogledovanje, ostudno blatenje, ogabno, nemoralno izzivanje, kakršno vlada baš sedaj, ko si iščeta Sokol-Sokolica mesta,

Vöra bije . . .

Vöra bije, strážar kriče:
»Jeli, grešnik, si doma?«
Smrt je prišla, p' dveraj klonka:
»Jeli, grešnik, si doma?«

»Doma, doma, boža dekla!
Jaz šče s tebov nejdem zdaj,
Kratka leta sam na sveti,
Pa šče malo blaga mam.«

»Da bi blago kaj valalo,
Füršt, kral, casar ne bi mro;
Dosta, srebra zlata majo,
Pa mreti li vsi moro.«

Vi bi vendar radi znali,
Ka odkod sam jaz doma.
Doma z belotinske fare,
V Bratoncih sam rojena.

Kukoja je kukovala . . .

Kukoja je kukovala
Vu zelénom búkovji,
Mládi kosec koso brúsi
Na zelénom trávniki.

Mláda dekla ide k meši,
Tak kak roža rožmarin;
Mládi dečko ide za njov,
Tak kak riba po vodini'.

On jo prime zdaj za roko
Pa jo pela pred oltár:
Glejte, glejte! vište, vište,
Kak je to en lepi párl!

kjer naj se vsedeta. Orli, premenite svoje voditelje, (ali jih pa imejte samo za parado), kajti s temi vročekrvneži naši Sokoli ne bodo orali. Jasno uvidevamo treznejši občani, da je tako početje nam v največjo škodo, da je le v složnem skupnem delu, v prijateljskem, bratsko-vzajemnem delovanju vseh občanov brez razlike naš spás in naša rešitev ter blaginja občine. Zato bodimo enih misli, enih ciljev, namreč teh, širiti med občane, sploh med narod, načela enakosti, bratstva, zlate svobode. Če že res mora biti sovrštvo na svetu, glejmo, da ga vsaj na Ježici ne bomo namenoma gojili! — Kdor je proti temu, ž njim naj se ravna kot z garjevo ovco ali gobavim bolnikom. — Toda vzduh na Posavju je zadnje čase postal neznošen. Ne vem, kaj vendar mislita brata Dobnikar, vzorna Orla, še napraviti tu na Ježici? Res, da se kolikortoliko oba zastopita na telečje in kravje kupčije in da posebno mlajši goji visoko spoštovanje do moderno razvitih meč, lepo oblikovanih ledij in rožnih prsi raznih cvet iz posavskih, a v prvi vrsti goriških livad, no pa zavoljo tega se vama drug ne bomo klanjali. Dalje vama povemo, da ni samo Bedinčev »Švorc« navozil gramoza in opeke za »Društveni dom«, ampak marsikdo drugi tudi. Le nikari si ne domišljujta, da imata v Domu kake predpravice. Ta hiša je zgrajena za svetejše namene kot jih imata vidva in oni trop satelitov okoli vaju. Občani odločno protestiramo proti temu, da bi imelo v Društvenem domu neomejeno oblast le eno društvo, le Orel, kajti »Dom« je dom društev, v njem naj imajo enako pravico vsa društva naše Ježice, stremeča po napredku. Če pa bi imela v Društvenem domu še nadalje izključno oblast le Posavski Orel in pa Izobraževalno društvo, na čelu mu posavska Šusterčijanska klika, potem je najbolje, da se za to stvar zavzame deželna vlada in prostore ob tem času stanovanjske krize primerno uporabi. Tajnik Izobraževalnega društva, naščuvan po svojem nadopolnem sinu Vaclava, je zadnjič zopet pokazal umevanje za prosveto, ko je teden dni pred uprizoritvijo neke ljudske igre prešerno prepovedal Cerkvenemu pevskemu zboru vsak dostop na oder. Lepo! Res utemeljena motivacija. »ker ni nihče cerkvenih pevcev ne član Orla ne Izobraževalnega društva.« Brez komentarja. Umevno je, zakaj je tudi Orlom smrdela predstava Marijine družbe! Drugič bodite radi doma in si oglejte nastop Marijine družbe! Reči moram, da je bila ona igra zopet prav primerna šola za naše Orle. Vidi se, da Marijina družba dela, med tem ko Orli spe! — Mi občani pričakujemo od pevskega društva »Zore« brezprimerno več užitka, zabave in pouka, kakor pa od Orlov z njih dramatičnim odsekom, kajti pri »Zori« je smisel za napredek, omiko in prosveto, kar o Orlih ne moremo reči. Zato v imenu prosvete zahtevamo, da se »Zori« za njeno proizvajanje da na razpolago oder z vsemi priveski, ne pa, kakor je za sedaj določeno, da poje »Zora« na »podnicah«. Takih odredb so zmožni le podnačelniki in tajniki Dobnikarji, ki so obenem portirji Društvenega doma! Ne vem, odkod so dobili pravico, vzemati ključne na dom in samovoljno razpolagati ž njimi? Zadnjič je imela Strojna zadruga pomenkovanje glede kmetijskih strojev. Ključni so bili seveda pri katoliškem portirju in kmetje so morali zborovati stoje pred dvorano. Z novim portirjem je res velik križ; kadar prinese ključne v župnišče, pobere ključke iz vrat, kadar pa ključke v vratih pusti, pa ključke s seboj vzame! Zdi se mi, da Dobnikarjevi Orli, s tem, da v dvorani na uprav vandalski način pustošijo in razbijajo okna, stole, vrata itd., da to delajo z nekim namenom?! Najbrž se dvorana v kratkem preuredi v lokal, kjer bo mladi D. otvoril mesarsko filijalko (podružnico).

Cerklje. Požarne nezgode so jako pogosto nadlegovale našo okolico. Iz zapiskov posnemamo, da je 24. maja 1885. gorelo v

Dvorjah in Gradu. V Gradu je pogorela šupa Janeza Martinjaka, v Dvorjah pa mežnarija in streha na zvoniku. Cerkev je bila le malo poškodovana. 27. maja 1892. je hudobna roka zažgala hiše Andreja Podjeda in Miha Kepica v Dvorjah; Prvi je bil zavrovan za 1600 gld., škode je pa imel 2500 gld. — 16. aprila 1885. so v Šmartnem 13 gospodarjem pogorela vsa njih poslopja. Zavarovani so bili vsi. — Na Pešati je 19. januarja 1882. gorelo pri Šuštarju, 11. aprila 1887. pri Boštjanu Preša, 22. maja 1887. zgoreli dve hiši, 1. junija 1892. pogorelo pri Barletu. — V Poženku je razsajal ogenj 15. novembra 1885. in pokončal dve hiši, vsa gospodarska poslopja in mnogo prašičev. — 26. novembra 1889. je zgorela Kaječa bajta v Češnjevku. Na Sp. Brniku so je pa ogenj največkrat pojavljajal. 19. marca 1881. je 5 gospodarjem pogorelo vse imetje, 10. maja 1885. je pogorel Jakopovec, 11. junija 1887. zgorele 3 hiše, 26. junija 1889. pogorelo 5 posestnikov. — 18. aprila 1880. je nek hudoben Robasov pastir vznemil ogenj, ki je vpepelil domalega vso vas Pš. Polico. — Tako in enako bi lahko našli še nebroj posamnih požarov. Večina je bila povzročena po neprevidnosti staršev, ki dopuščajo, da nosijo otroci žveplenke na pašo in v skednje-Seveda, da tudi malopridnežev ne pogrešamo. Najslabši so oni domačini, ki se vse življenje potikajo po svetu, na starost pa zapadejo v breme občini, ki jih mora rediti in to največkrat v škodo in nesrečo posameznim posestnikom. Da so se požari v občini omejili, gre največja zasluga Gasilnemu društvu tako v Cerkljah, kakor onemu na Zg. Brniku. Prvo je praznovalo svojo 20letnico 24. avgusta 1919. z domačo veselico in šaljivimi srečolovi. — Gasilna društva so potrebna, to dokazujejo požarne nesreče, če pa je srečna v njih politika, ki je naše ljudi iztirala iz njih, pa jako dvomimo. Upamo, da so se razmere v tem oziru zboljšale, da si ne bomo pri vsaki priliki gledali na nosove. Pri vseh dobrodelnih društvih naj imajo prostora vsi, brez razlike na politično prepričanje, še Bog, da kdo hoče sodelovati. Ob požarnih nesrečah je sveta dolžnost, da pomagaš svojemu bližnjemu, najsi bo tvoj prijatelj ali sovražnik. V ta namen pa moramo imeti vedno na razpolago mož in mladeničev, ki so dobro izvežbani v rabi gasilnega orodja. Vsak občan naj bi po svojih močeh pomagal vzdrževati prepotrebno požarno brambo. Ne bodite malenkostni, ne otročji in ne sklicujte se vedno na to, »če bo ta zraven, pa jaz ne bom« itd. Vsi za enega, eden za vse! J. L.

Narodna čitalnica v Gorenji vasi je pridila 17. avgusta veselico, ki je nad vse pričakovanje dobro vspela. Kosmatih dohodkov je 1777 K 60 v. Deklamaciji »Soči« (Gregorčičeva in Sardenkova), kakor tudi igra »Veriga« je, upoštevajoč vse ovire in zapreke, dobro izpadla. Občinstvo, ki je deklamatorje kot tudi igralce burno aplavdiralo, je sigurno imelo občutek, da naša čitalnica razpolaga z dobrimi močmi, katerim ne manjka nič drugega, kakor primeren prostor in oder, kjer bi imeli priliko, še bolje se izvežbati in tako izpopolniti svoje zmožnosti. Zatorej bodi naloga čitalnice in vseh prijateljev iste v nadalje pred vsem ta, da naj se z vsemi silami in močmi deluje na to, da pride Narodna čitalnica v Gorenji vasi čim prej do svojega vsestransko ustrežajočega društvenega doma, iz kojega naj se razprši čisto jugoslovansko seme po vsej Poljanski dolini. Tem potom si podpisani dovoljuje izrekatí najiskrenejšo zahvalo vsem cenjenim udeležnikom, zlasti še onim iz oddaljenih Železnikov, Žirov, Poljan, Oselice in Trebije, ki so s svojo prisotnostjo pripomogli do tako lepega uspeha. Istotako izreka odbor čitalnice srčno zahvalo vsem darovalcem dobrotkov, še posebej pa gg. trgovcema Kašmanu in Pecharju v Škofji Loki, gg. trgovcem Dolinarju, Jamarju in Kosu v Poljanah, gg. trgovcem v Gorenji vasi, Dobravi in Hotavljah. Nadalje bodi izrečena iskrena hvala narodni obitelji Petra-

čevi na Gorenji Dobravi za darovano cvetje, iz kojega so naša vrla dekleta spletle šopke, ki so vrgli čitalnici 214 kron. Potem srčna hvala pekovskemu mojstru g. Šorliju v Gorenji vasi za darovano fino štruco, katero sta zavedna čitalničarja g. Alič in g. Mezek izlucirala na 350 kron. Končno se čitalnica najsrčneje zahvaljuje vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli do tako krasnega uspeha in kliče: na veselo svidenje pri prihodnji prireditvi! Odbor.

Kmetijstvo, trgovina in industrija.

Zakon o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav z dne 17. avgusta 1915, ki se je vsled sklepa ministrskega sveta z dne 5. februarja 1919 razširil na celo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, obsega v svojem čl. 4 kot imovino tujih podanikov tudi ves gotovi denar, vrednostne papirje in razne denarne prejemke. Vsled tega se v zmislu čl. 19 in 21 tega zakona ne sme ničesar izplačati, kar bi imeli podaniki neprijateljskih držav terjati od posameznikov ali podjetij (domačih, tujih, mešanih), ampak z ozirom na čl. 22. zakona postopati po čl. 11. zakona in izročiti Upravi fondov. Zategadelj in pa na podlagi čl. 20. zakona o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav, čl. 3, 5 in 16 pravilnika za izvedbo tega zakona odredim, da vse osebe (fizična ali podjetja bodisi tuja, mešana ali čisto domača), izpolnijo svojo zakonito dolžnost, da namreč vse take dolgovne in prejemke ter depozite neprijateljskih podanikov v kakoršnikoli obliki takoj prijavijo podrejenemu ministru, da nikomur teh oseb ali podjetij ničesar ne izplačajo bodisi pod kateremkoli naslovom, ampak denar tega ministristva položijo v depozit Upravi fondov; samo tako se osvobodijo svoje obveznosti napram njim. Kdor bi postopal nasprotno, bi ga zadele vse posledice čl. 21. zakona o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav. — Minister trgovine in industrije.

Izvoz in uvoz. Pretečeni torek so bile povabljeni v trgovinsko ministristvo v Beograd trgovske zbornice in razne gospodarske organizacije na razgovor o izvozu iz naše države in uvozu iz inozemstva.

Tovarno za šolske zvezke je nanovo ustanovila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani, Franciškaška ulica 6.

Zitne cene so v naši državi sedaj nekako sledeče: pšenica 220—260 K, rž 200—220 K, ječmen 200—220 K, koruza 200—220 K, oves 200—220 K, ajda 160—180 K, fižol 220—260 kron za 100 kg.

Cene za lubje in čreslovino. Za lubje se gibljejo cene okrog 40 K, za čreslovino pa med 42—44 K za 100 K.

Cene za kože. Za sveže živalske kože se sedaj plačujejo sledeče cene: Konjske kože 50—70 K za komad, goveje kože 15—16 K za kilogram, telečje 15—16 K, za suhe kozje in ovčje kože 15—16 K, za kože jagnjet 6—8 K za kos.

Velike množine soli so na potu v naše kraljestvo tako, da bo kmalu odpravljeno pomanjkanje.

Rudarje se opozarja, da pod nobenim pogojem ne iščejo dela na svojo pest izven ozemlja Slovenije, zlasti pa ne v Pečuhu (Baranja), ker je tam prenapolnjeno vse. Rudarjev se bo v kratkem potrebovalo več tisoč, a opozarjajo se v lastno korist, da se drže izključno le navodil podpisane urada. Osrednji urad Državne posredovalnice za delo v Ljubljani.

Furnir za mizarje. Mizarji, kateri imajo hlode pripravljene za rezanje urnirja, naj to javijo Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, ki je v dogovoru s »Slavonija, društvo na dionice za industrijo drva v Brodu«, da prevzame rezanje furnirja za ceno 20 vin. za kvadratni čevlj. K tem stroškom pridejo še stroški za dovoz in odvoz, ki znašajo za prevoz 1 vagona Ljubljana-Brod in nazaj 1854

kron. Rezanje furnirja se izplača le, ako se odpošlje celi vagon (10 m³) lesa, katera množina odgovarja ca 100.000 kvadratnih čevljev furnirja.

Za povzdigo kmetijstva je nakupila naša osrednja vlada na Angleškem večjo množino poljedelskih strojev, umetnih gnojil itd. za 10 milijonov dinarjev.

Trtna uš v Hercegovini se je med vojno tako silno razpasla, da bo treba vse vinograde obnoviti ter jih zasaditi z ameriškimi trtami. To pa bo mogoče izvršiti le z vladno pomočjo.

Politične vesti.

Iz Narodnega predstavništva. Po rešitvi ministrske krize se je zbralo Narodno predstavništvo pretečeno soboto k prvi seji. Obisk je bil skoraj polnoštevilen. Demokratskih poslancev je prišlo 110. Seja je potekla mirno in dostojno, ker je novo demokratsko ministristvo nastopilo z jasnim programom.

Izjava nove vlade. Nova demokratska vlada je podala v prvi seji Narodnega predstavništva obširno izjavo, iz katere posnamemo glavne točke: **V zunanjepolitičnem položaju** hoče kraljevina SHS varovati dosedanje prijateljske odnose. Naše narodne zahteve bomo branili do skrajnosti. Živo sočustvujemo s svojimi še neujedinjenimi brati iz vseh naših krajev, ki so preganjeni zaradi ljubezni napram narodu. — **Glede notranje politike** je vlada za skupno delo vseh strank, želi, naj bi sodelovali vsi državljani z vsemi močmi in z vso resnostjo. Vlada hoče požuriti priprave za volitve, poprej pa še hoče izvršiti reformo volilnega reda v modernem smislu ter izvesti občinske volitve. Neodložljive zahteve pa so: valuta, agrarna reforma, obnova dežel, olajšanje draginje, odprava cenzure, razorožitev, skrb za invalide in sirote, davek na vojne dobičke in ostre odredbe proti navijanju cen. Regulacija naše denarne vrednosti se mora razpravljati javno v Narodnem predstavništvu. Od agrarne reforme ne misli vlada niti najmanj odnehati. **Za reden promet** bo zastavila vlada vse sile. Uradništvu se zboljšajo prejemki za daljšo dobo. **Za šurni delavnik** in za delavsko zavarovanje se bo vlada posebno požurila. Carinska politika bo skrbela za olajšanje draginje in za preskrbo prebivalstva z neobhodnimi potrebščinami. Vlada stoji na stališču, da samo delo, ustavnost in disciplina jamčijo narodu bodočnost. Vsi imamo jednake pravice, pa tudi jednake dolžnosti.

Italijani zapustili Ljubljano. Pretečeno nedeljo je zapustila italijanska misija popolnoma tiho brez vsakega slovesa Ljubljano. Italijani so se odpeljali v avtomobilih proti Trbižu. Obenem so Italijani popolnoma zaprli demarkacijsko črto ter ne puste nikogar čez. Za dovoljenje se je treba obračati na italijansko misijo v Beograd ali na Dunaj, dokler ne pride v Ljubljano italijanski konzul.

Vrhovni svet proti Habsburžanom. Vrhovni svet v Parizu je poslal ogrskemu diktatorju — nadvojvodi Jožefu brzojavno obvestilo, da mirovna konferenca noče imeti posla s Habsburžani in da njegova vlada sploh ne sme pričakovati, da bi bila kedaj priznana.

Čehi in Poljaki so prišli v ostro napestost zaradi Šlezije. Poljaki predlagajo ljudsko glasovanje ter vojaško in gospodarsko zvezo obeh držav, dočim Čehi odklanjajo vse predloge ter trdovratno zastopajo svoje zgodovinske pravice. Iz vseh pogajanj pa se vidi, da je enim kot drugim največ za bogate premogovnike. Želimo, da bi se spor poravnal v bratski slogi.

Madžarska vlada odstopila. Ker se antanta ni hotela pogajati s sedanjo ogrsko vlado, je odstopil nadvojvoda Jožef kot guverner - diktator, obenem pa je odstopila tudi celokupna vlada.

Odškodnina Belgiji. Belgijo so Nemci v začetku vojne zahrbtno napadli ter vso deželo na roparski način opustošili. Za odškodnino dobi sedaj Belgija večino nemških prekmorskih kolonij (naselbin).

Tedenske vesti.

Vseučilišče v Ljubljani. Regent Aleksander je potrdil zakon o ureditvi ljubljanskega vseučilišča. Vseh pet fakultet se otvori jeseni.

Odpomoč pomanjkanju stanovanj v Ljubljani. Po prizadevanju podpredsednika deželne vlade dr. Žerjava začno ta teden graditi ob Ljubljani za deželno bolnico šest takozvanih brzogradbenih velikih hiš iz betona. Na jesen pa začno graditi celo kolonijo, ki bo obstojala iz 200 betonskih hiš.

Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 11. avgusta do 16. avgusta 1919 je iskalo delo 118 moških in 58 ženskih delavniških moči. Posredovanj se je izvršilo 58. Delo je na razpolago: služkinjam, kuharicam, hlapcem, težakom, navadnim delavcem, dninarjem, zidarjem, mizarjem, poljskim delavcem in delavkam, stavbenim ključničarjem, vajencem razne stroke, gozdnim delavcem, tesarjem, elektrotehnikom, pletarjem, pisarniškim močem itd.

Oprostitev od orožnih vaj. Glede oprostitve uradništva in kvalificiranih delavcev od orožnih vaj poroča Komanda Dravske divizijske oblasti, da se ne bo oprostilo prav nihče. — V primerih pa, kjer je posameznik pri uradu ali industrijskem podjetju res neobhodno potreben in nepogrešljiv, se orožna vaja kakor doslej, preloži na prihodnji poznejši termin. Z odgoditvijo orožne vaje je uradu ali podjetju dana možnost, da si pravočasno preskrbi in izuri namestnika za onega posameznika-vpoklicanca, kar bi se itak moralo zgoditi v primeru bolezni itd. Med našim ljudstvom vlada že izza stare Avstrije mnenje, da se priteguje k vojakom in pošilja na fronto samo proletarijat, dočim se višji sloji in bogatini z raznimi pretvezami oproščajo od vojaške službe. Da preneha tako naziranje in ogorčenost med ljudstvom in pa, da se tudi uradništvo, ki včinoma niti ni vojaško izvežbano, s kratko vojaško službo prilagodi našim novim razmeram, kar je za vzdrževanje discipline in reda neobhodno potrebno, moramo neomajno vztrajati na zgoraj omenjenem stališču.

50letnica Čitalnice v Kamniku se praznuje z velikimi priredbami dne 6. in 7. kimovca t. l. Spored prinesemo prihodnjic. Danes le opozarjamo vsa zunanja društva, naj zaradi prehrane javijo svoj prihod z navedbo števila udeležencev ter event. nastop najkasneje do 2. kimovca.

Z Ježice smo prejeli oster ugovor zoper dopisnika, ki je v št. 32. »Domovinec« očital sedmim občinarjem (Kos, Perko, Verbič, Tišlar, Peterlin, Č. itd.), »da so kradli bednim vojnimi žrtvam milodare iz rok«. Uredništvo poziva dopisnika, naj to svojo trditve obrazloži, ozir. dokáže, sicer pa naj izreče lojalno obžalovanje, ako se je prenehal ali nejasno izrazil. Uredništvo ne mara nikomur krivice delati.

Telče. Od dopisnikov, ki streljajo v »Domovini« raz naše hribe na osebe po dolinah, zahtevam zase in v imenu naših mož, da se v bodoče podpišejo. Za svoje pravice smo se potegovali v Avstriji sami, potegovali se bomo i v Jugoslaviji. Uredništvo pa prosim potrdila, da nisem pisal ne jaz in ne kdo drugi Telčanov onih člankov v »Domovini« ki se tičejo naših hribov. Nadučitelj Tit Grčar. (Uredništvo radevolje potrjuje. Dopisnik sploh ni bil iz Telče.)

Za odpomoč po toči prizadetim krajem v radovljiškem okrajnem glavarstvu je posredovalo tajništvo JDS pri ondotnem okrajnem glavarstvu.

Okrajni odbor JDS se je ustanovil v Ložu na Notranjskem dne 20. t. m.

Dva nova vlaka med Zid-mostom in Ljubljano začeta voziti s 1. septembrom. Odhod iz Zid. mosta ob 5:54 zjutraj, prihod v Ljubljano ob 7:28 zjutraj. Odhod iz Ljubljane ob 14:15 popoldne, prihod v Zid. most ob 15:39 popoldne.

O Sokolskem zletu v Kočevju dne 17. t. m. smo dobili od udeleženca iz Kamnika daljši dopis, ki ga pa zaradi zakasnelosti in pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti v celoti. Cela prireditev je dobro vplivala tudi na Kočevjarje, ki so se bali izgredov, toda Sokoli so nastopali dostojanstveno, človekoljubno, demokratsko. Pametnim Kočevjarjem se že odpirajo oči ter se pridno uče slovensko. G. Kajfež je v pozdrav Sokolom uprav umetniško dal razsvetliti svojo hišo.

Sokol v Ribnici priredi dne 7. septembra javno telovadbo z ljudsko veselico in društveno tekmo.

Iz St. Ruperta na Dolenskem smo tudi dobili zakasnelo poročilo o lepi Sokolski slavnosti dne 15. t. m. Taka poročila se morajo pošiljati hitro in kratka.

Sokol v Šoštanju se vestno pripravlja na proslavo svoje 10letnice dne 7. septembra, združene z okrožnim zletom Celjske Sokolske župe v Šoštanju. Obisk telovadbe kaže za julij v 42 urah število 597! Treba je truda, samozatajevanja, borb in discipline — a človeku se dvigne pogum, ko vidi žive dokaze svežega in zdravega življenja narodovega. In s kakim veseljem izpolnujejo zlasti oddaljeni bratje svoje dolžnosti! Po težkem delu v premogokopu skoraj dnevno k vajah v Šoštanj. Naše stremiljenje se uresničuje v delu, napredku, sposobnosti za koristi naroda in človeštva! Sokolstvo je narodovo in narod je Sokolov — med njima ni mej, v njih ni razločkov. Zato mora biti dan sokolskega zleta (7. september) dan narodovega praznika; narod je poklican, da ga praznuje s svojim Sokolom! Bratje in sestre, ta dan vsi v Šoštanj! Celjska Sokolska župa Vas kliče na okrožni zlet, kateremu klicu se z vso iskrenostjo pridružuje Šoštanski Sokol, da bo okrožni zlet v Šoštanju lepa manifestacija naše moči, da nas navda z novim navdušenjem, z novim ognjem za naše vzvišene cilje, z novim veseljem za bodoče delo. Zdravo!

Na živinski sejem v Ptuj je bilo prignanih čez 700 goved. Cena je bila mladi živini 4—6 K, volom pa 6—9 K.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj. Za Sokolsko slavnost dne 7. septembra t. l. je izdal odbor sledeči poziv, ki se razširja kot lepak: Velika Sokolska slavnost! Proslava petdesetletnice Narodne čitalnice dne 7. septembra t. l. v Ptuj. Poziv. Sokoli - rojaki! V osvobojenem jugoslovanskem Ptuj prišlo se je novoživljenje. Mesec septembra 1908 še zatirani in teptani Slovenci so gospodarji na lastni grudi. Pokazati hočemo, kako razumemo svobodni Jugoslovani svoje vzvišene dolžnosti, ki so nam nastale v veliki, lepi, svobodni domovini. Ne pobijanje nasprotnika, ne narodna nestrpnost, smotreno kulturno delo je naše geslo. Krepimo si dušo, krepimo telo! Le potem nam ne zatamnijo nikdar žarki svobode, le potem zasveti solnce svobode še našim neodrešenim bratom. Bratje, sestre! Rojaki! Pozivljamo Vas, da se udeležite polnoštevilno Sokolskega zleta, proslave petdesetletnice Narodne čitalnice dne 7. septembra 1919 v Ptuj. — Odbor. — Natančen spored slavnosti se priobči prihodnjic.

Trgovska šola v Ptuj. Prihodnje leto se namerava odpreti v Ptuj 2letna trgovska šola. Letošnje jesen se otvori v ta namen pripravljalni razred, v katerega se sprejemajo brez izpita dečki, ki so izpolnili 13. leto ter dovršili 1—2 razreda gimnazije ali realke ali pa 5—6 razredov ljudske šole.

Jugoslovanska demokratska stranka na Štajerskem se hvalevredno razvija. V imenu ptujske k. o. je imel dr. Gosak lepe shode

pri Sv. Barbari v Haložah, kjer je pristopilo 100 novih članov, nadalje v Majšperku in pri Sv. Urbanu. V Konjicah se je znova ustanovila k. o. pod predsedstvom dr. A. Prusa. Obenem se je ustanovil tudi okrajni odbor.

Dr. Ferdo Müller, bivši odvetnik v Celovcu, se je preselil za stalno v Maribor.

Vagon vžigalic je zgorelo na mariborskem glavnem kolodvoru.

Celjski Narodni dom je prevzel goriški begunec Černe.

Shod jugoslovanskih svobodomiselnih srednješolcev se vrši prihodnjo nedeljo in ponedeljek v Celju.

Razburljive vesti glede naših mej na Štajerskem raznašajo razni nemški agentje iz Pariza, češ, da se bo meja premaknila v korist Nemcem, da bo v Mariboru in Radgoni ljudsko glasovanje itd. Mi tem vestem ne moremo verjeti, čeravno je iz Pariza mogoče vsako presenečenje.

Sin bivšega ptujskega župana Orniga Pavel Ornič je bil pred mariborskim okrožnim sodiščem zaradi hujskanja proti naši državi obsojen na 10.000 K globe.

Živinski sejmi v Mariboru se bodo od 9. septembra naprej zopet redno vršili vsak drugi in četrti torek v mesecu.

Prvi parlament prekmurških Slovencev je zboroval dne 25. t. m. v Murski Soboti pod predsedstvom civilnega komisarja dr. Lajniča. Zbor je izrekel kralju Petru in regentu Aleksandru pozdrav in udanost. Zahvalo je nadalje izrekel naši mirovni delegaciji v Parizu s prošnjo, naj zahteva še osvoboditev Monoštra (Št. Gotarda) s slovensko okolico. Od osrednje vlade v Beogradu je zbor zahteval, naj se odstrani hrvatska uprava iz južnega dela Prekmurja, ki je zgolj slovensko. Civilnemu komisarju je zbor izrekel popolno zaupanje in iskreno zahvalo.

Narodni tabor bo prihodnjo nedeljo 31. t. m. na Suhi (med Pliberkom in Labodom) na Koroškem.

Davčni uradi v Prekmurju. Finančno ministrstvo je odredilo, da ima mariborsko okrajno finančno ravnateljstvo samo v območju županije Sobota namestiti svoje davčne urade, dočim pripade v tem oziru županija Dol. Lendava Hrvatski z osrednjo upravo v Varaždinu.

Izdajalec Tkalec zaprt. Slaboglasni odpadnik, bivši prekmurški učitelj, pozneje nadporočnik Tkalec, ki je zakrivil toliko gorja nad našimi prekmurskimi brati, je prišel v roke belatinskim legijonarjem, ki so ga izročili vojaški komandi v Zagrebu.

Sokol Litija - Šmartno praznuje v nedeljo, dne 7. septembra svojo desetletnico. Za proslavo tega dne se vrše že obširne priprave. Bo to zopet enkrat celodnevni sokolski praznik, kajti društvena tekma, ki se vrši ob tej priliki, se prične že zjutraj ob 6. uri. Tekmovali bodo člani in članice. Pred poldnem bodo skušnje, opoldan pa slavnostni pohod iz Litije v Šmartno. Pri popoldanski javni telovadbi nastopi po 9 letih zopet naš naraščaj. Zlasti obeta biti popoldanska javna telovadba nekaj lepega, ker se zanjo pripravljajo nad 150 članov, članic in naraščaja. Naj nihče ne zamudi prilike, da se pride prepričati o vernem pa vztrajnem delovanju Sokola v Litiji - Šmartnem.

Rudarska šola v Celju bo nastanjena v poslopju bivšega »Studentenheima«.

Avtomobilska zveza se snuje med Ormožem in Ljutomerom. Podjetju načeluje g. L. Petovar.

Kuga boljševizma — kakor o tem piše »Ptujski list« — pretj okužiti naše delavstvo po mestih in tovarnah, da celo naše kmetstvo ljudstvo. Povsod okrog lazijo razni agitatorji, ki pod najrazličnejšimi vzroki hujskajo zoper našo mlado državo. Veliko naših ljudi je že nasledlo tem hujskačem na limanice in po deželj se naletj na naše domače ljudi, ki zabavljajo v javnih prostorih na zaničljivo hujskajoč način protj našim oblastvom in državi.

Nič jim ni prav, vse bi radi po svoje predru-gačili in zboljšali na — boljševjski način. Radi bi bili brez postav, brez reda in miru in brez — dela! S silo jemati, brez dela dobro živeti, to je njih evangelij. Pošteui prjdnj kmetje so jim trn v petj. »Vse je last vseh« je njihova najvišja postava. Kar pridni prideluje v potu svojega obraza in s krvavo žuljavimj rokami, bi naj bila last delamrznih potepuhov. Ti, kj si marljiv, skrben in v svojih potrebah skromen, boš moral svoj prjdek deliti z lenim, zapravljivim in v svojih potrebah nenasjtnim boljševikom. Imaš 4 krave v hlevu, tj bodo 3 vzeli brez plačila. Ko bo pošel izkupiček teh 3 krav, prjšlj bodo še po zadnjo, ker ni tvoja, ampak last — vseh! Povsod boljševizmu odklenkava, le prj nas se še nahajajo nahujskani nevedneži, ki si zažele takih nesrečnih razmer tudj v Jugoslaviji. Slovenci, poštenjaki! Storite potrebno, da se take vrste delamrznih, zločin-skih ljudi spravi takoj na varno!

Književnost in umetnost.

V založbi »Nar. knjižnice« je izšel izpod peresa dr. Jože Glonarja mojsterski prevod Leonid Andrejeva »Gaudemus«, komedija v štirih dejanjih. V tem prevodu je pridobila slovenska literatura zopet odlično rusko delo, ki ne bi smelo manjkati v nobeni hiši.

V založbi »Zvezne tiskarne« so izšle pesnitve dveh odličnih pesnikov: »Slutnje«, pesmi Ivana Albrehta in »Pohorske poti« pesmi Janko Glaserja. Oboje se odlikuje po svoji nežnosti in mehki, a so obenem polne mladosti in življenja, radosti in hotenja, da jih more človek vedno in vedno znova prelistavati.

Cena knjigam je v očigled prvovrstnemu papirju in lični opremi jako nizka: »Gadjegnezdo« stane vez. 10 K, broš. 8 K. »Gaudemus« 6 K. »Pohorske poti« in »Slutnje« à 4 K. Vse štiri knjige se naročajo v Zvezni tiskarni v Ljubljani. Naše občinstvo naj pridno sega po teh najnovejših prvovrstnih proizvodih slovenske literature.

Spomenica Zrinsko-Frankopanska. V spomin na prenos zemskih ostankov velikih hrvatskih narodnih herojev Zrinskega in Frankopa iz Dun. Novega mesta v Zagreb dne 30. aprila t. l. je izšel ravnokar dragocen, umetniško dovršen album s 30 fotografijimi posnetki. Album je izvršil in založil »Grafičko umjetnički zavod Jugoslavija« v Zagrebu, Gunduličeva ulica 1, kamor je tudi pošiljati naročila. Cena albumu (Spomenici) je 25 K ter ga priporočamo vsakomur, ki ima zmisel in veselje za zgodovinske in umetniške zbirke.

»Jugoslavenski program«, t. j. spomenica Jugoslovanskega odbora v Londonu. Ta aktualna za vsakega Jugoslovana zanimiva knjižica se naroča v vseh knjigarnah ter velja 2 K 50 v.

Glasbena Matica. Več po društvu izdanih muzikalij je razprodanih. Tekom vojske se iz znanih vzrokov niso mogli ponatisniti. Prihajajo sedaj prošnje in naročila za te muzikalije iz Slovenije, Hrvatske in Srbije. Društvo pa ne more bratom Srbom in Hrvatom ustreči, dokler tiskarne novih ponatisov zaželjenih muzikalij izvršiti ne morejo. Zato se obrača Glasbena Matica na svoje člane z nujno prošnjo, da bi oni člani, ki v sledečem označene skladbe pogrešati morejo, iste proti primerni odkupnini oddali v pisarni Glasbene Matice. Zelij se posebno sledeče muzikalije: 33 moških in mešanih zborov, 21 moških in mešanih zborov, 14 moških in mešanih zborov — vse tri zvezke uredil Matej Hubad; Bajukove Slovenske narodne pesmi; Devove koroške narodne pesmi; Šest pesmi zložil Anton Lajovic; Slovenske narodne pesmi — priredil Matej Hubad in Pesmarica Glasbene Matice. Vse te skladbe bo Matica na novo izdala takoj, ko bodo tiskarne delovati mogle.

Brezposelnost na Dunaju. Na Dunaju je še vedno blizu 70.000 oseb brez posla in za služka, med njimi 22.000 zasebnih uradnikov in 18.000 kovinskih delavcev.

Zadnje vesti.

Poražni bolševiki. Romuni so na besarabski fronti prebili bolševiške črte na več važnih krajih.

Angleži so zasedli Odese po tridnevnem hudem obstreljevanju.

Zastopstvo Jugoslovanov na Madžarskem je prevzela Španija.

Zahteve Avstrije po našem ozemlju je vrhovni svet odbil. Tako brzojavno obvestilo je baje poslala naša mirovna delegacija iz Pariza.

Volitve v konstituanto. Naša vlada namerava v najkrajšem času izdati zakonsko predlogo o volilnem redu za konstituanto.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica . . . K 15,000.000.—
Rezervni fondii . . . K 4,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.
Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.
Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.
Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Novo žigosanje bankovcev napovedujejo zagrebški časopisi.

Hitreje delo v mirovni konferenci je zahteval Wilson pri Franciji in Italiji.

Zaupanje novi demokratični vladi je izreklo v Narodnem predstavništvu 127 poslancev. Proti je glasovalo 119 opozicionalcev. Ako bi bila opozicija dobila večino, bi nova vlada morala odstopiti, tako pa stoji trdno.

Italija v stiskah. Ministrski predsednik Nitti je razposlal vsem prefektom okrožnico, kjer pravi: »Italija se ne zaveda svoje nevarnosti.« Italija živi od samega uvoza, ki pa se krije le s tujimi posojili. Cene kruhu bo treba zvišati.

Italijani obupali nad Dalmacijo. Voditelji dalmatinskih Italijanov javno izpovedujejo, da ni upanja, da bi Dalmacija pripadla Italiji, zato prosijo za podaništvo v Italiji.

Alli sto že plačali naročnino za „Domovino“ za l. 1919?

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol leta 6 K.
Posamezna številka 30 vinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:
Sočna ulica št. 6, prtiličje desno.
Inserati po dogovoru.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Špecialno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hilšerjeva ulica 7

➔ izvršuje strokovno:

naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno-inženirske stroke. — Tehnična mnenje. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

➔ Odprl sem hotel „Beograd“

(dosedaj Sandwirt)

v Slovenjem gradcu,

kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarija, prenočišča, kegljišče, krasen vrt in se dobe vozniki na vse strani. — Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila. — Imel bom na zalogi vino vseh vrst v sodih in steklenicah ter sadjavec na drobno in na debelo za razpošiljanje od 56 l naprej.

Za obilen obisk in naročila se priporoča

ANDREJ OSET

hotel „Beograd“, Slovenji gradec.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Izvrstne poljedelske stroje

in
vsakovrstno železnino

priporoča tvrdka

Franc Stupica
Ljubljana

Marlje Terezije cesta št. 1.

Drogerija!

Fotomanufaktura!

J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica 3.

Krma in Mastin.

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmilo, pa se primeša dvakrat na teden. Prašek **Mastin** je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvallijo **Mastin**, ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška **Mastin** zadostuje za 6 mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja sme **Mastin** prodajati vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastina**, to je

lekarnar Trnkoczy v Ljubljani

5 zavojev (paketov) **Mastina** za 17.50 K poštine prosto na dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prvo pošto na vse kraje sveta.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

ter njih posameznih delov.

Istotam se dobe potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago (blago za obleke).

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

za vodo, desno.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov

po primernih cenah za vsako darilo, kakor za **birmance, neveste, krste, godove itd. velika izbira.**

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vijudno vabi in se priporoča

Tvrdka F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

Vzajemna zavarovalna banka

„Slavija“

prva vseslovenska banka te vrste zavaruje proti **požarni, vlomski tatovini in na življenje.**

Banka „Slavija“ ima čez sto milijonov lastnega premoženja, čez 15 milijonov letne premije; v požarnem oddelku ji je zaupanih čez 2¼ milijarde zavarovanih vrednosti.

Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je popolnoma varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavica: K 30,000.000.

Jadranska banka Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižico.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prezema:

Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzobjavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.